

Molt humans, molt divins (IV): Nosaltres, l'hàbitat de les virtuts

El nostre anhel de ser millors
s'alimenta del clima en què
vivim i, ahora, fructifica en les
relacions amb els altres.

14/07/2021

Déu no viu sol. És una família, una
Trinitat de persones unides per
l'amor; una font inesgotable de vida,
un brollador que s'entrega i es
comunica sense parar. Cada persona

divina viu lliurement i enterament per a les altres, mirant les altres, en una dependència joiosa. El nostre Déu, deia Benet XVI, és «un *Ésser-per a* (el Pare), un *Ésser-des de* (el Fill) i un *Ésser-amb* (l'Esperit Sant)». [1] I aquesta mateixa lògica resplendeix també en tot el que ha sortit de les seves mans. De manera molt especial, en l'home. Sí: la vida trinitària està gravada en el més profund del nostre ésser. La nostra existència només és autènticament humana, i autènticament divina, si es desenvolupa segons aquestes coordenades trinitàries de comunió: *des de* Déu i *des dels* altres; *amb* Déu i *amb* els altres; *per a* Déu i *per als* altres.

L'equilibrista

Totes les virtuts, fins a la més petita o insignificant, apunten a un creixement en la comunió amb els altres. És cert que, en la mesura que

ens proporcionen un cert domini sobre aspectes particulars de la nostra persona, les virtuts (de *virtus*, força) ens empoderen. Entrellaçades entre si, ens fan ser més veritablement nosaltres mateixos. Tanmateix, no persegueixen una perfecció individual, perquè la felicitat no és mai un camí aïllat. Les virtuts ens fan capaços «d'expressar l'amor: aquest amor precisament en el qual l'home-persona es converteix en el senyor i, mitjançant aquest do, realitza el sentit mateix del seu ésser».[2] Una autèntica virtut no s'assoleix al marge o *malgrat* els altres. El camí és, més aviat, el contrari: el del creixement en una llibertat per als altres; una llibertat que permet que ens puguem comprometre, entregar-nos als qui ens envolten. La virtut, al cap i a la fi, consisteix a *posseir-se per donar-se*. Aquesta és la veritable força, el veritable poder.

Podem imaginar un equilibrista que avança sobre un cable a gran altura, davant de la mirada inquieta del públic. Dia rere dia fa el mateix recorregut, d'un costat a l'altre del filferro. Experimenta una barreja de gosadia i de cautela: tem la caiguda, però gaudeix de l'altura i del risc. Busca superar els seus límits, i el seu objectiu li exigeix un entrenament minuciós. Necessita una habilitat que només assolirà si, superant el vertigen dia rere dia, repeteix l'exercici sense aturar-se. De manera anàloga, per ser persones virtuoses —ordenades o agraïdes, per exemple— necessitarem vèncer les resistències, amb temps i ensinistrament. Quina és la nostra motivació per deixar les coses al seu lloc o per donar les gràcies amablement? Només si sabem que al principi i al final del filferro ens espera algú a qui estimem, persones que necessiten aquests regals, val la pena arriscar-se sobre el buit. No

volem únicament assolir una harmonia o una perfecció individual. Així doncs, totes les virtuts tenen com a horitzó l'obertura als altres; són personals i, alhora, tenen una dimensió de comunió, potencien els vincles amb els altres.

Ésser-des de: el regal de dependre

Alguns llibres d'autoajuda ofereixen claus per viure en pau amb un mateix i identifiquen la felicitat amb una vida plena i independent: com si dependre dels altres fos frustrant, com si fos una trava per al desenvolupament personal. Però si dirigim la mirada cap a la Trinitat, entenem que les coses són d'una altra manera. En primer lloc, Déu Fill procedeix del Pare i en rep tot el seu ésser. Aquesta filiació fa que Jesús faci en tot, i amb goig, la voluntat del Pare (cf. *Jn* 4, 34). De manera anàloga, com criatures de Déu, i molt més si hem rebut el Baptisme, que

ens incorpora a la vida de Jesús, la nostra existència té un caràcter filial. No ens donem a nosaltres mateixos la vida. Altres persones, que encara no ens coneixien, ens han portat fins aquí. I d'aquestes relacions de filiació —fills de Déu i fills dels nostres pares— sorgeixen la resta de relacions humanes: perquè som fills, som germans i som família.

D'aquesta manera, en el més íntim de la persona humana es descobreix una dependència radical. La nostra existència es desplega *des d'un* altre i *des d'altres*. Aquesta realitat és especialment visible quan considerem l'amor conjugal, que consisteix a viure totalment unit a una altra persona i *dependre* de tal manera de l'afecte mutu que no es pot viure sense aquesta persona. Necessitar els altres no escanya, per tant, la llibertat; en canvi, fa més valuosa la persona, la condueix cap a una alegria més plena. Saber que he

rebut amor i que el puc tornar omple la vida de sentit.

A més, les virtuts només es poden adquirir, de fet, en un ambient relacional: el seu hàbitat és el «nosaltres». Les nostres disposicions interiors s'eduquen en el contacte amb els altres. És el que fan els pares quan ensenyen als fills algunes maneres de comportar-se: «fill, no dones les gràcies?»; «fill, deixa les coses al seu lloc». Creixem gràcies als consells que rebem; gràcies a converses que il·luminen la raó amb principis fermes. Principis que, si es porten a la vida, van formant les virtuts i ens van facilitant entendre on és el bé i com el podem assolir.

En aquest procés, l'exemple de les persones que ens envolten també és una font d'ensenyament. Un clima virtuós en la família o al lloc del treball és un viver de virtuts. I, lamentablement, també passa el

contrari: allà on el clima és descuidat és més difícil créixer humanament. Una llar sòbria educa els fills en la templança; una mare detallista ensenya als seus fills el valor de les petites coses. El mateix passa entre amics, entre companys de feina i en qualsevol comunitat humana. Forma part de la nostra tasca evangelitzadora crear al nostre voltant un ambient que ajudi a descobrir i a créixer en aquest camí. És el que fa l'Església quan ens presenta com a model la vida dels sants: en aquest cas no tenim la teoria, sinó les virtuts encarnades en una persona; veiem que és veritablement possible deixar entrar Déu i els altres a la nostra vida.

Ésser-amb: l'alegria d'acompanyar

L'Esperit Sant, que procedeix del Pare i del Fill, és l'amor compartit i enviat als homes per *ésser-amb* nosaltres.[3] Ell és «el brollador

inesgotable de la vida de Déu en nosaltres»,^[4] d'aquesta vida que només es pot desplegar en forma de comunió interpersonal. Així és: els homes i les dones no vivim sense més ni més, sinó que *con-vivim*; la nostra existència és un *ésser-amb* els qui ens envolten. Només hi ha vida on hi ha comunió. Els vincles que creem amb els altres són moltes vegades la força que permet el nostre propi creixement personal.

Tot i que algunes maneres de pensar i de viure actuals ens ofereixen un model d'home independent i, en certa manera, autosuficient, la Paraula de Déu ens diu que no som naufrags que sobreviuen en el seu aïllament, sinó persones que necessiten els altres. Sant Pau recorda als de Corint que tots són part d'una mateixa unitat: «Vosaltres formeu el cos de Crist, i cadascú n'és un membre» (1 Co 12, 27). Estem implicats per forts fils de gràcia i

d'amor, fins i tot amb els qui ens han precedit i amb els qui ens seguiran en el camí cap a Déu. Així ho expressa el Catecisme de l'Església: «El més petit dels nostres actes, fet per caritat, repercuteix a favor de tots, dintre aquesta solidaritat amb tots els homes, vius o morts, que es basa en la comunió dels sants».[5] Serem millors si ens ajudem entre tots, des dels altres i amb els altres.

No estem sols en el camí per adquirir les virtuts. Com deia sant Josepmaria, «ningú no és un vers aïllat (...): d'alguna manera, tots ens ajudem o ens perjudiquem. Tots som anelles d'una mateixa cadena».[6] Durant la seva infantesa, molts infants es divertien jugant a construir castells amb les cartes: una carta s'aguantava sobre la que tenia més a prop i juntes se sostenien. A sobre, al seu torn, se'n col·locaven d'altres, que es mantenien dretes gràcies a les de baix; i així, a poc a poc, s'edificaven

uns castells molt delicats que amb qualsevol moviment en fals es podien esfondrar. Anàlogament, també la nostra vida és un teixit de relacions i de trobades, un *ésser-amb* els altres: «La vostra mútua feblesa és també suport que us manté drets (...): com se sostenen mútuament, apuntalant-se, els naips».[7]

És font d'alegria sentir la proximitat de persones que ens ofereixen el seu suport, i a les quals nosaltres també sostenim. Acompanyar els altres i ser acompanyats per ells és el segell d'una existència veritablement cristiana. Pensem en els deixebles d'Emaús: si no s'haguessin trobat amb aquell caminant misteriós que els va obrir els ulls, haurien seguit tancats en el seu desconcert (cf. *Lc* 24, 13-17). Tenir persones a prop serveix d'estímul per continuar endavant; elles ens sabran sostenir o aixecar. Quan ajudem altres persones a assolir la millor versió de

si mateixes, fem el mateix que va fer Jesús amb els dos deixebles que abandonaven Jerusalem. Envoltats de persones que ens estimen i en les quals confiem, és més fàcil créixer.

Totes les virtuts tenen un caràcter relacional, fins i tot les que semblen més individuals. La fortalesa o la templança, per exemple, també ens dirigeixen cap als altres: ens permeten compartir el bé que hem descobert. Les virtuts obren les portes a la trobada generosa i ens faciliten la donació. No hi ha persones virtuoses però tancades en si mateixes: això seria només aparença de virtut. En realitat, «no hi pot haver cap virtut que pugui facilitar l'egoisme; cada una redunda necessàriament en bé de la nostra ànima i de les ànimes dels qui ens volten».[8]

Ésser-per a: el goig de servir

El Pare és l'origen de la vida trinitària. Tot en ell és donació al Fill, plenitud que surt i entrega gratuïtament tot el que té, amb delicadeses de mare (cf. *Mt* 23, 37; *Sl* 131, 2). Aquesta paternitat divina és la font de tota paternitat (*Ef* 3, 15), un do que Déu ens confia a cadascú perquè també siguem origen de vida en els altres. Tots estem cridats a ser pares o mares: un deixeble és *fill* del seu mestre, un amic és *pare* i *fill* d'un altre amic, etc. Tots som fills i, alhora, ens convertim en persones madures en la mesura que ens preparem per ser pares o mares, cadascú segons la seva vocació personal.

Cada persona es troba veritablement a si mateixa només quan aconsegueix sortir del seu enclaustrament i entregar-se als altres. El Concili Vaticà II afirma en moltes ocasions, com si repetís un missatge especialment oportú per a

la nostra època, que l'home no es pot «trobar, ell, plenament si no és a través del do sincer de si mateix».[9] Només així som veritablement feliços. Regalar la vida «als altres és de tal eficàcia, que Déu ho premia amb una humilitat plena d'alegria». [10] I l'alegria d'*ésser-per als* altres es manifesta en actes concrets d'entrega, de servei, de comprensió. En tenim moltes oportunitats cada jornada: quan acudim amb rapidesa a fer un favor, quan jutgem amb misericòrdia el comportament dels altres, quan som persones amb les quals sempre es pot comptar per a una necessitat... Aquest va ser l'estil de vida dels primers cristians, tan sorprenent per als pagans, que repetien: «Mireu com s'estimen, (...) mireu com estan disposats a morir l'un per l'altre».[11]

Maria també s'ocupa dels altres i s'oblida completament d'ella mateixa: sap tenir cura d'Elisabet en

el tram final de l'embaràs, a Canà està pendent del feliç desenvolupament del casament, al Calvari acompanya el seu Fill amb molta serenitat enmig del dolor... En ella hi «trobem seguretat i també força per continuar portant el consol del seu Fill a qui el necessita».[12] Tota la gràcia i la virtut de la mare de Crist s'aboquen espontàniament en els altres, perquè, per a les persones que volem seguir Jesús, no hi ha cap bé que no es pugui transformar en bé de tots.

José Manuel Antuña

[1] Joseph Ratzinger, *Fe, verdad y tolerancia*, Sígueme, Madrid, 2005, p. 214.

[2] Sant Joan Pau II, Audiència, 16.I. 1980.

[3] Cf. Ricardo de San Víctor, *De Trinitate*, III, 2-4.

[4] Francesc, Audiència general, 8.V. 2013.

[5] *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 953.

[6] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 76.

[7] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 462.

[8] *Amics de Déu*, núm. 76.

[9] Concili Vaticà II, *Gaudium et spes*, núm. 24.

[10] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 591.

[11] Tertuliano, *Apologeticum*, 39, 1-18.

[12] Mons. F. Ocáriz, Missatge, 29.IV. 2020.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-es/article/molt-humans-
molt-divins-iv-nosaltres-lhabitat-de-les-
virtuts/](https://opusdei.org/ca-es/article/molt-humans-molt-divins-iv-nosaltres-lhabitat-de-les-virtuts/) (20/03/2026)